

ПОЗИЦИЯ

на националния омбудсман

след проведената широка обществена дискусия по проблемите на здравеопазването

На 23.05.2018 година Националният омбудсман бе домакин на широка обществена дискусия, в която взеха участие представители на професионални, съсловни, пациентски и неправителствени организации, управители на лечебни заведения, граждани, журналисти, общественици, заместник-министри на здравеопазването, представители на НЗОК, народни представители.

Всички участници, без изключение, макар и с различни мотиви, изразиха недоволството си от състоянието на системата на здравеопазване. Отчетено бе, че въпреки увеличеното финансиране проблемите не намаляват. Налице са тежки диспропорции на всички нива на системата на здравеопазване, по-важните от които са:

- задълбочаващи се регионални различия в достъпа до медицинска помощ;
- несправедливо разпределение на средствата между отделните медицински специалности, както и диспропорции в заплащането на болнична и извънболнична медицинска помощ;
- задълбочаваща се диспропорция в съотношението лекари – професионалисти по здравни грижи;
- несправедливост относно броя, вида и степента на доплащане на лекарствата за домашно и болнично лечение;
- диспропорции в доплащането на медицинската помощ при различни диагнози и медицински специалности.

Представителите на болнични сдружения отново поставиха въпроса за неизплатената от НЗОК дейност за последните три години. Тяхното мнение, което се споделя от омбудсмана, е, че неплатената дейност, която е добила гражданственост,

като „надлимитна”, е медицинска помощ оказана на български граждани и направените за нея разходи от лечебните заведения трябва да бъдат платени от НЗОК, а не да остават за сметка на възнагражденията на лекарите и медицинския персонал. Поставен беше въпросът за това, че въпреки увеличените средства в бюджета на НЗОК, определените им за 2018 година лимити остават на нивата от 2017 година, което при увеличените разходи за заплати ще влоши и без това недоброто им финансово състояние. Ръководителите на болниците в Ловеч и Поморие поискаха от здравните власти спешни мерки за спасяване на болниците.

Представители на пациентски организации поставиха въпроса за вписването в регистрите на някои редки болести, за затруднения достъп до трансплантации в България и на практика блокиран в чужбина. Представителите на пациентите настояват за това при получаване на медицинска помощ да получават ясна и точна информация какви медицински услуги са извършени и какво е платено за тях.

Представителите на Българския лекарски съюз алармираха за тежкото състояние на извънболничната медицинска помощ, липсата на остойностяване на лекарския труд и изразиха несъгласието си с изготвената нова Национална здравна карта, която по мнение на редица експерти по същество представлява допълнителен лимит върху дейността на болниците. Участниците в дискусиата за пореден път поставиха въпроса за негативната роля на медицинските стандарти върху икономическото състояние на лечебните заведения.

Представителите на професионалистите по здравни грижи заявиха, че години наред не се обръща внимание на техните предложения и сигнали, което е довело до практическа невъзможност да се оказва медицинска грижа. Акушерки, помощник фармацевти и рехабилитатори поискаха отново да се регламентира по-ясно статута им в здравната система.

Общопрактикуващите лекари очертаха необходимостта от цялостни промени на здравната система, като се засили ролята на първичната извънболнична помощ в медицинското обслужване на гражданите.

Като взе предвид изразените в дискусиата мнения, както и информацията от постъпилите жалби и сигнали на граждани и организации, националният омбудсман стигна до следните изводи и заключения:

Националната система на здравеопазване се нуждае от реформа, която повече не трябва да бъде отлагана, защото независимо, че разходите на гражданите за медицинска помощ растат, достъпът им не става по-лесен, нито качеството по-високо.

Необходима е цялостна реформа, която да засегне всички аспекти на здравето осигуряване – от събирането на здравните вноски до оказването на всеки от видовете медицинска помощ. Специално внимание трябва да се отдели на човешките ресурси, чрез осигуряване на справедливо възнаграждението на труда на медицинските специалисти и осигуряване на възможности за кариерното им развитие.

Контролът на разходите не може да бъде ефективен, ако от него са изключени потребителите. Ето защо, реформата трябва да изведе на преден план потребностите на пациентите и да засили ролята им в процесите на вземане на решения и оценка.

Реформата трябва да включи нови правила и механизми, които да гарантират правото на пациента свободно да избира лекар и лечебно заведение, при стриктно спазване на принципа „парите следват пациента”.

Опитите през последните години да се постигне подобрене на системата на здравеопазване чрез лимитиране на дейностите и на разходите, дадоха лоши резултати и доведоха до допълнително затрудняване на достъпа до медицинска помощ и влошаване на качеството ѝ.

Националният омбудсман се обявява за здравеопазване без лимити, така както го изисква нашата Конституция.

Националният омбудсман отправя следните конкретни препоръки:

1. Препоръчва на Народното събрание да започне възможно най-скоро обсъждане на цялостна реформа на системата на здравеопазване в страната.

2. Препоръчва на Министерския съвет да преработи проекта на Национална здравна карта и ако е необходимо да инициира промяна в закона, така че окончателният документ да отговаря на нуждите на обществото, а не да се превръща в пречка за оказване на медицинската помощ. Да се обсъди оказването на финансова подкрепа на болници, изпаднали в тежко финансово състояние.

3. Препоръчва на управителя на НЗОК да провери разпределението на средствата за болнична помощ по РЗОК и болници за 2018 година и да предприеме действия за справедливо разпределение на увеличените средства в договорите на лечебните заведения.

4. Препоръчва на Надзорния съвет на НЗОК, съгласувано, с министъра на финансите и министъра на здравеопазването да предприеме необходимите действия, за незабавното изплащане на така наречената надлимитна дейност на болниците за последните три години.

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ